

»Stabilizacija ne pomeni nazadovanja«

»Gospodarski trenutek, v katerem živimo, zahteva od sindikatov temeljito prizadevanje za uresničitev sprejetih dokumentov,« je poudaril Franc Hribar. »Zavedamo se, da je izhod iz nastalih težav in izboljšanje socialne varnosti delavcev le v boljšem delu in večji produktivnosti. Sindikati v Ljubljani se zato borimo predvsem za večje in hitrejše uveljavljanje delavca, ki naj z rezultati svojega dela prispeva k večji ekonomski trdnosti svoje temeljne organizacije in vse družbe.

»V Ljubljani smo že dosegli nekatere pomembne in spodbudne uspehe – predvsem na področju izvoza. Zadnje čase opažamo tudi veliko zanimanje za združevanje dela in sredstev na dohodkovnih osnovah, ne občinsko in krajevno, ampak širše medrepubliško. Poleg tega delavci vse bolj spoznavajo, da je treba za uresničitev nekaterih velikih in pomembnih naložb združevati akumulacijo. To velja predvsem za skupna vlaganja v naložbe, katerih rezultati bodo vključeni v mednarodno delitev dela ali za tiste, ki bodo uresničile našo drugo strateško usmeritev – večjo proizvodnjo hrane. Zapičanja za svoje »plotove«, ki je bilo prisotno včasih, je v združenem delu vse

V maju so se člani aktiva novinarjev občinskih glasil ljubljanske regije (NOGLR) pogovarjali s Francem Hribarjem, predsednikom mestnega sveta Zveze sindikatov Slovenije, o aktualnih nalogah, s katerimi se trenutno spopadajo mestni sindikati.

V pogovoru so sodelovali: Janja Domitrovič – glavna in odgovorna urednica Naše komune, Niko Isajevič – odgovorni urednik Dogovorov, Milan Pritekelj – glavni in odgovorni urednik Naše skupnosti, Mario L. Vilhar – urednik Javne tribune in Vida Petrovič – novinarka Zbora občanov, ki je pripravila besedilo za objavo v vseh ljubljanskih občinskih glasilih.

manj. Delavci pa se tudi vse bolj zavedajo, da stabilizacija ne pomeni nazadovanja. Delavci so za stabilizacijo, se zanj zavzemajo in se zaradi nje tudi marsičemu odrekajo. Ob teh naporih pa zahtevajo jasne cilje in zadostitev osnovnih potreb za življenje in delo.«

Namesto dela krojijo dohodek cene

Ugotovili smo že, da si morajo delavci svojo socialno varnost zagotavljati sami – s svojim delom. Kako pa je z nagrajevanjem po delu?

»Glede nagrajevanja po delu in rezultatih dela ter socialne varnosti delavcev velja povedati, da pri nas nismo razrešili nekaterih sistemskih vprašanj. Tu mislim predvsem področje cenovne politike. Kljub zamrznjenim cenam so se cene repromaterialu dvigovale za 70 pa tja do 90 odstotkov, cene končnih izdelkov pa so lahko narasle le za 7 odstotkov. Delavci s svojimi notranjimi rezervami takšne velike razlike v večini primerov seveda niso mogli pokrivati. Zato imajo v mnogih proizvodnih delovnih organizacijah delavci zelo nizke osebne dohodeke – v ljubljanskem Rogu celo pod starim milijonom. Kljub dobremu delu in 100-odstotni proizvodnji, je zato ogrožena socialna varnost prenekaterega delavca.«

Kje je vzrok, da smo uspešno zavrli le cene končnih izdelkov in ne tudi cen v reproverigi in kakšno vlogo imajo sindikati pri sooblikovanju cen?

»Odlok zveznega izvršnega sveta o zamrznitvi cen je bil sprejet za vse! Vendar kaže, da ga organizacije združenega dela v bazični industriji in tiste, ki izdelujejo končne izdelke, ne izvajajo enako resno. Velikokrat lahko ugotovimo, da so bila tudi povišanja cen dosežena po povsem legalni poti, ko je bila organizacija združenega dela prisiljena podpisati dopolnilne samoupravne sporazume, da je sploh lahko delala. Prav zakoni in preveliko administriranje so vplivali na letošnjo cenovno politiko in inflacijo. Delavci so

nam na primer letos najbolj očitali na račun sprejemanja odloka o novih pripevnih stopnjah na samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti. Ni jih toliko motila višina prispevnih stopenj kot način sprejemanja.«

Kako povezati začetek meseca s koncem?

Kaj predstavlja socialna kartica, o kateri razmišljajo republiški sindikati?

Sindikati podpiramo uvedbo socialne kartice, ker dandanes prenekateri delavci v Ljubljani in najbrž tudi drugje na različnih nivojih uveljavljajo različne socialne pomoči. Pregleda nad njihovim dejanskim družbenim prihodkom pa ni nikjer. Z uvedbo socialnih kartic, ki bi jih oblikovali s pomočjo organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti, pa bi lahko ugotovili, kdo so tisti, ki na račun svoje socialne ogroženosti prejmejo preveč in kdo so tisti, ki sploh ne uveljavljajo te svoje možnosti. Vendar ne gre le za ugotavljanje premoženjskega stanja posameznika, ampak tudi za zmanjšanje administriranja in nepotrebnega podvajanja pri zbiranju najrazličnejših podatkov ter potrdil, saj bi lahko delavec samo s socialno kartico, ki bi vsebovala vse potrebne podatke, uveljavljal svoje pravice. Prepričan sem, da bomo v Ljubljani socialno kartico uvedli, saj približno 30 tisoč občanov našega mesta prejema socialne pomoči na različnih koncih. Mnogi med njimi pa jih neupravičeno tudi podvajajo.«

Kako pa bodo ljubljanski sindikati reševali trenutno socialno problematiko več kot 10 tisoč najbolj ogroženih delavcev, ki prejema manj kot milijon starih dinarjev mesečno?

»Ob novem letu smo ugotovili, da prejema v Ljubljani okoli 10 tisoč delavcev manjši osebni dohodek kot 10 tisoč dinarjev. Sindikati si zato že tri mesece prizadevamo, da bi zagotovili skozi delo in osebni dohodek, ki ga delavci prejema zanj, tudi njihovo socialno varnost. Zato moramo proučiti predvsem tisto proizvodno delo, ki ne dosega takšnih rezultatov, kot bi moralo, da ugotovimo, če ga potrebujemo ali ne. Z organizacijskimi in drugimi oblikami si moramo prizadevati za prestrukturiranje proizvodnje v

takšno, ki bo svojim delavcem zares lahko zagotavljala socialno varnost. Prizadevamo si, da bi zagotovili socialno varnost vsakemu delavcu, ki bo svoje dolžnosti na delovnem mestu 100-odstotno izpolnjeval.«

Nova ura spreminja tudi navade

Kakšni so rezultati akcije za večjo produktivnost z uveljavljanjem novega delovnega časa v Ljubljani?

»Sindikatom so ob tej akciji mnogo očitali, da se je lotevamo brez temeljitih analiz o različnih vzrokih in predvsem posledicah, ki jih bo takšna sprememba prinesla. Mi pa smo premaknili delovnega časa, za katero si prizadevamo že več let, podpirali predvsem iz naslednjih vzrokov. Delavci odhajajo na delo brez zajtrka. Največ nesreč pri delu je prav v zgodnjih jutranjih urah. Ob premaknitvi urnih kazalcev na poletni čas bi naši malčki odhajali v vrtnice – po naravni uri – prezgodaj. Ves svet dokazuje, da je treba delovni čas prilagoditi tistemu obdobju dneva, ko je človek za delo tudi najbolj sposoben. Prizadevamo si, da bi ljudje počasi spremenili svoje ukoreninjene biološke navade in jih prilagodili tistim, ki so v svetu že dolgo preizkušene in dokazane kot najbolj produktivne.

Ne gre za to, kot mislijo nekateri, da bi uvedli deljen delovni čas. Gre samo za premaknitev delovnega časa za eno uro naprej, v čemer smo v Ljubljani v glavnem uspeli.«

Zagat v preskrbi ni, težje bo z dopusti

Kakšna je skrb sindikatov za težave delavcev, ki niso neposredno vezane na dela in naloge, ampak na njihovo življenje. Tu mislimo predvsem na boljšo preskrbo ljubljancem in letošnje dopuste, ki jih bo večina – predvsem tista s plitvimi žepi – preživela doma.

»V preskrbi ljubljancem z osnovnimi življenjskimi artikli so sindikati odigrali pomembno vlogo. Lani, ko so bile težave z založenostjo trgovin z nekaterimi osnovnimi dobrinami, kot so pralni praški, maslo, meso in drugi, največje, so ljubljanski sindikati odločno nasprotovali uvedbi kakršnihkoli bonov zanje in administrativnemu razdeljevanju življenjskih artiklov. To nam je uspelo predvsem zato, ker smo že nekaj let podpirali in spodbujali združevanje sredstev iz občinskih proračunov ter združenega dela za primarno proizvodnjo hrane. To dolgoročno dohodkovno povezovanje, na katerega smo mislili pravočasno, nam je pomagalo prebroditi težave s preskrbo in zagotoviti zadostne blagovne rezerve. Pomembno vlogo pri tem so odigrali tudi potrošniški sveti. Omeniti pa moram še en pojav, s katerim smo

se srečali. Kar 30 odstotkov manjkajočih prehrabnih proizvodov je iz Ljubljane odšlo na druga področja republike in države.

Trenutno, ko so počitnice pred vrati, je problem letošnjega letovanja za marsikatero družino najbolj pereč. Sindikati smo želeli s posojili delavcem omogočiti letovanje. Kot veste, predlog zaradi različnih vzrokov ni bil sprejet, saj bi tako še povečevali inflacijo. Delovnim organizacijam smo tudi priporočili, naj z regresom za dopust omogočijo letovanje najbolj socialno ogroženim. Vsekakor bo naval na počitniške kapacitete, ki jih imajo delovne organizacije same, letos večji kot prej. Med drugim smo tudi predlagali, da bi si jih delovne organizacije med seboj menjavale, tako da bi bile res polno zasedene. Prepričan pa sem, da bo kljub temu letos marsikdo ostal za počitnice kar doma.«

Na koncu pa nas zanima še, kaj menite o ljubljanskih občinskih glasilih.

»Mislim, da zelo uspešno in celovito informirajo krajanje o dogajanjih v družbenopolitičnem delu in življenju nasploh v njihovih sredinah. Pomembno vlogo odigrava glasila vsakič tudi ob konkretnih akcijah – kot je bila na primer akcija za tretji ljubljanski samoprispevek. Uspešnost takšnih političnih akcij je odvisna predvsem od vaše celovite informacije. Včasih se zatakne le pri raznašanju občinskih glasil. Več bi morali pisati tudi o odločanju delegatov v skupščinah, o delegatskem delu in gradivih nasploh ter o ljudski obrambi in družbeni samozastiti.«

SEJA PREDSEDSTVA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA

Preveč o pojavih, premalo o delu

Člani predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Ljubljana Center so obravnavali poročilo družbenega pravobranilca samoupravljanja ljubljanskih občin o delu in pojavih na področju varstva samoupravnih pravic delavcev in družbene lastnine. Ugotovili so, da so ocene posameznih pojavov enake kot v preteklem letu, kar pomeni, da se številni pojavi še ponavljajo.

Poročilo je precej splošno in ne obravnava natančno posameznih pojavov po občinah. Člani predsedstva so tudi pogršali konkretno prikazovanje tistih dejavnikov, ki so onemogočali izvajanje samoupravnih pravic delavcev. Iz poročila ne moremo ugotoviti, kako in koliko se posamezne strukture obnašajo drobno-lastniško. Člani predsedstva so med drugim opozorili, da so se v nekaterih delovnih okoljih pojavile hude kršitve zakonskih predpisov, kazni za te pa so bile precej blage.

V razpravi so člani predsedstva poudarili, da so ugotovitve preveč suhoparne, brez argumentov. Poročilo je pravzaprav poročilo o pojavih ne pa o delu. Razen ugotovitev o globalnem položaju v našem družbenoekonomskem sistemu, ki ga poznamo že dalj časa, bi bilo potrebno oceniti posamezne odklone, pokazati jih konkretno in predvsem odločno ukrepati. Kritika velja tistim osnovnim organizacijam zveze sindikatov, ki so jih družbeni pravobranilci samoupravljanja večkrat pozvali k sodelovanju, vendar se niso odzvale.

Glede dajanja pobud za obravnavanje posameznih primerov so ugotovili, da je sindikalna organizacija v manjšini. Deloma zato, ker ni ustrezno organizirana in kadrovske dovolj močna, da bi ukrepala, deloma pa zato, ker se očitno posveča bolj internemu reševanju spornih vprašanj. Člani predsedstva so tudi poudarili, da je potrebno razen te institucije družbenega varstva razvijati tudi druge, zlasti samoupravno delavsko kontrolo.

JURIJ POPOV

Uredniki ljubljanskih občinskih glasil med pogovorom s predsednikom ljubljanskega MS ZSS Francem Hribarjem. (Foto: Jože Čurlin)